

Asia: VN/13440/2019

Lausuntopyyntö valtiovarainministeriön asetuksessa säädettäviin kunnan taloustietojen toimittamiseen sovellettaviin tietosisältöihin ja teknisiin kuvauksiin esitettävistä muutoksista koskien tilikautta 2022

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa yleisen lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kiittää mahdollisuudesta lausua valtiovarainministeriön asetuksessa kunnan taloustietojen toimittamiseen sovellettaviin tietosisältöihin ja teknisiin kuvauksiin esitettävistä muutoksista koskien tilikautta 2022. Kuntien taloustiedot ovat THL:lle tarpeellisia lakisääteisten tehtävien toteuttamiseksi, mitkä ovat määritelty Laissa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta, 2§. Erityisesti 2§ momentit:

2) tutkia, seurata, arvioida ja kehittää sekä ohjata sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa ja antaa asiantuntijatukea hyvinvointia ja terveyttä edistävien politiikkojen, toimintatapojen ja käytäntöjen toteuttamiseksi;

3) harjoittaa alan tutkimus- ja kehittämistoimintaa, edistää innovaatioita sekä tehdä aloitteita ja esityksiä sosiaali- ja terveydenhuollon ja sen palvelujen kehittämiseksi ja väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi;

4) toimia tilastolain (280/2004) 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuna tilastoviranomaisena ja ylläpitää alan tiedostoja ja rekistereitä siten kuin niistä erikseen säädetään sekä huolehtia tehtävälleen tietoperustasta ja sen hyödyntämisestä;

edellyttävät relevanttien taloustietojen tiedonkeruuta ja käyttöä palvelujärjestelmän taloudellisessa tilastoinnissa, tutkimuksessa, seurannassa, arvioinnissa, kehittämisessä sekä ohjauksessa. Lisäksi palveluluokitus koskien sosiaali- ja terveydenhuollon toimialaa on yksi THL:n tehtävien kannalta keskeinen luokitus, jonka kehitys- ja ylläpito kuuluu lakisääteisiin tehtäviin:

5) kehittää ja ylläpitää sosiaali- ja terveysalan keskeisiä termejä, määrittämiä ja luokituksia.

Yleisinä huomioina julkisen hallinnon taloustietojen tiedonkeruuseen THL haluaa nostaa esiin tietojen käytön näkökulman; Kerättävien taloustietojen tulisi palvella julkisen hallinnon toimijoita tasapuolisesti ja ensisijaisesti tukea viranomaisia lakisääteisten tehtävien toteuttamisessa. Tämä edellyttää tietojen oikeellisuutta, tarkkuutta ja tarkoituksenmukaisuutta tehtävien luomien

vaateiden mukaisesti. Taloustietojen osalta palveluluokitus on osin epäyhdenmukainen tarkkuustasoltaan, mikä heijastuu THL:n tuottamiin arviointitietoihin ja laskelmiin esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalvelujen korvauskriteerien sekä yksikkökustannuksien laskentaan liittyen. Tietojen hyödyntämisen näkökulma tulisi ottaa huomioon palveluluokituksen kehitystyössä jatkossa paremmin tietojen tuottamisen prosessin ja automaation lisäksi.

Täten THL on ollut aloitteellinen sosiaali- ja terveydenhuollon muutosesityksiä koskien oman lakisäätöiden tehtäviensä (668/2008, 2§) perusteella sekä osallistunut muutosesityksien valmisteluun ja käsittelyyn valtiovarainministeriön (VM) julkisen hallinnon taloustietojen ylläpidon yhteisryhmässä. THL pitää esitettyjä muutosesityksiä perusteltuina ja tarkoituksenmukaisina sekä myös tarkkaan punnittuina muutosesitysten valmisteluvaiheessa.

THL:lla on esittänyt joitakin palveluluokkakohtaisia tietoja koskien eriävän mielipiteensä VM:n taloustietojen yhteistyöryhmän kokouksissa ja lausuu tässä niiltä osin oman näkemyksensä. THL:lla on myös muutama lisämuutosesitys palveluluokitukseen THL:n asiantuntijoiden esiintuomana tämän lausuntokierroksen yhteydessä. Tämän lisäksi lausunnolla olevasta esityksestä jäi joitakin asioita pois aikataulullisista syistä, mihin THL ottaa kantaa tässä lausunnossaan. Nämä asiat on kuvattu yksityiskohtaisemmin lausunnon liitteessä 1.

Muutokset palveluluokitukseen

Käytättehän lausuessanne muutosesityksen numeroa liitteestä 1.

Palveluluokituksessa on erittelemättömiä palveluluokkia erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon osiossa, joita voi käyttää halutessaan raportointiaessa ostopalveluja muilta kunnilta tai kuntayhtymiltä. THL näkee näiden palveluluokkien vaarantavan palveluluokkakohtaisen tiedon oikeellisuuden kokonaisuudessaan ja siten sen käyttökelpoisuuden sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmän arvioinnissa. THL esittää erittelemättömien palveluluokkien poistamista luokitukselta. THL perustelee näkemystään valtiokonttorin ylläpitämän neuvontapalvelun vastaanottamalla lukuisilla tukipyynnöillä asiaa koskien, joka vahvistaa ennakkokäsitystä erittelemättömien palveluluokkien heterogeenisestä käytöstä ja ohjeiden erilaisista tulkinnoista raportointia koskien. Raportointiaessa erittelemättömillä palveluluokilla tietojen vertailukelpoisuus heikkenee ja palveluluokkakohtaista tietoa menetetään kuntien ostopalvelujen kohdistumisesta esimerkiksi ympärivuorokautiseen päivystykseen, joka on keskeinen kysymys palvelujärjestelmän toimivuutta arvioitaessa. Erittelemättömien palveluluokkien käyttö tulee aiheuttamaan lisätyötä myös jälkikäteen kunnille ja kuntayhtymille sekä THL:lle tietojen oikeellisuutta selvitellessä.

Muutosesitys 36: Palvelukuvaus-kentän kieliopillinen tarkistus. Palvelukuvaus: Ensikotipalvelu ja turvakotipalvelu sekä muut lapsiperheiden asumispalvelut Korjausehdotus: Ensikotipalvelu ja turvakotipalvelu sekä lapsiperheiden muut asumispalvelut.

Muutosesitykset 37-39 sekä 50: Somaattisen erikoissairaanhoidon muutokseen liittyy kaksi huomioitavaa seikkaa: 1. Palvelukuvausta on hyvä täsmentää erikoisalatiedolla sekaannusten välttämiseksi raportoinnissa, sillä palveluluokituksessa on useita erikoisalakohdaisia muutoksia. Ehdotamme palvelukuvaukseen lisättävän maininnan palveluluokkaan kuulumattomista erikoisaloista seuraavasti: "Somaattisen erikoissairaanhoidon avohoito, vuodeosastohoito, päiväkirurgia sekä päiväsairaanhoido, (pl. psykiatrian erikoisalat 70, 74 ja 75). Tähän luokkaan kirjataan myös perusterveydenhuollossa toteutettu erikoissairaanhoido." 2. Toisaalta tämä

somaattisen erikoissairaanhoidon palveluluokkien yhdistäminen aikuisten ja lasten sekä suun erikoissairaanhoidon osalta heikentää tiedon tarkkuustasoa ja johtaa palveluluokituksen kehittämistarpeeseen näiltä osin jatkossa. THL tietotarve on somaattisen erikoissairaanhoidon osalta erikoisalakohtaisen tieto.

Muutosesitys 42: palvelukuvauksen kieliopillinen tarkistus seuraavasti: Muutosesitys: Lain kuntouttavasta työtoiminnasta mukainen palvelu pitkään työttömänä olleille. Luokka sisältää palvelun järjestämisen ja tuottamisen, ei palveluun ohjaamista siinä tapauksessa kun se tapahtuu työllisyyttä edistävänä palveluna. Korjausehdotus: Kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain mukainen palvelu pitkään työttömänä olleille. Luokka sisältää palvelun järjestämisen ja tuottamisen, mutta ei palveluun ohjaamista silloin, kun se tapahtuu työllisyyttä edistävänä palveluna.

Muutosesitys 46: Palvelukuvaus-kentän kieliopillinen tarkistus. Palvelukuvaus: läkkäille tarkoitettu kotihoito sisältäen kotipalvelun ja perustason kotisairaanhoidon sekä niiden tukipalvelut. Korjausehdotus: läkkäille tarkoitettu kotihoito, joka sisältää kotipalvelun ja perustason kotisairaanhoidon sekä niiden tukipalvelut.

Muutosesitys 48: Palvelukuvaus-kentän kieliopillinen tarkistus. Palvelukuvaus: läkkäiden perhetyö, sosiaalinen kuntoutus, tuettu asuminen, asunnon muutostyöt sekä päivä- ja päiväsaaraalatoiminta. 65 v. täyttäneille omaishoidon tuen järjestämiseen liittyvät kustannukset, kuten maksetut hoitopalkkiot (ml. niiden sivukulut), omaishoidon valmennus, koulutus ja työnohjaus. Korjausehdotus: läkkäiden perhetyö, sosiaalinen kuntoutus, tuettu asuminen, asunnon muutostyöt sekä päivä- ja päiväsaaraalatoiminta. 65 vuotta täyttäneille omaishoidon tuen järjestämiseen liittyvät kustannukset, kuten maksetut hoitopalkkiot (ml. niiden sivukulut), omaishoidon valmennus, koulutus ja työnohjaus.

Muutosesitys 49: Palvelukuvaus-kentän kieliopillinen tarkistus. Palvelukuvaus Vammaisille ja muille kuin lapsiperheille ja 65 vuotta täyttäneille tarkoitettu kotihoito sisältäen kotipalvelun ja perustason kotisairaanhoidon sekä niiden tukipalvelut. Korjausehdotus Vammaisille ja muille kuin lapsiperheille ja 65 vuotta täyttäneille tarkoitettu kotihoito, joka sisältää kotipalvelun ja perustason kotisairaanhoidon sekä niiden tukipalvelut.

Muutosesitys 57: Huomautus-kentässä ylimääräinen t-kirjain, poistettava. Erittelemätön-luokkaa voi käyttää ainoastaan kunnilta ja kuntayhtymiltä ostettavissa palveluissa. Luokalle kirjataan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijapalvelut ja tuki, sosiaalipäivystys, työikäisten sosiaalityö- ja ohjaus, sosiaali- ja potilasasiamiespalvelut ja työelämäosallisuutta tukevat palvelut ja kuntouttavat työtoiminta.

Muutosesitykset 63 ja 64: THL esittää pohdittavaksi vielä kertaalleen ensihoidon ja ensivastetoiminnan eriyttämistä omiin luokkiinsa toiminnan erilaisuuden vuoksi. Lisäksi Huomautus-kentän tekstiä pitäisi edelleen muokata seuraavasti: Muutosehdotus: Huomautus: Ensihoitopalveluun sisältyy äkillisesti sairastuneen tai loukkaantuneen potilaan hoidon tarpeen arviointi ja kiireellinen hoito ensisijaisesti terveydenhuollon laitoksen ulkopuolella, tarvittaessa potilaan kuljettaminen lääketieteellisesti arvioiden tarkoituksenmukaisimpaan hoitoyksikköön ja äkillisesti sairastuneen tai vammautuneen potilaan jatkohoitoon liittyvät siirrot, silloin kun potilas tarvitsee siirron aikana vaativaa ja jatkuvaa hoitoa tai seurantaa. Muu määräytyminen Terveydenhuoltolaki (1326/2010) ja Laki terveydenhuoltolain muuttamisesta (1516/2016) 40§. Ensivastetoiminnalla tarkoitetaan hätäkeskuksen kautta hälytettävissä olevan muun yksikön kuin ambulanssin hälyttämistä äkillisesti sairastuneen tai loukkaantuneen potilaan tavoittamisviiveen lyhentämiseksi ja yksikön henkilöstön antamaa hätäensiapua, joka on määritelty ensihoidon palvelutasopäätöksessä.

(Terveydenhuoltolaki 1326/2010, 40 §) Lisämuutos: Ensihoitopalveluun sisältyy äkillisesti sairastuneen tai loukkaantuneen potilaan hoidon tarpeen arviointi ja kiireellinen hoito ensisijaisesti terveydenhuollon laitoksen ulkopuolella, tarvittaessa potilaan kuljettaminen lääketieteellisesti arvioiden tarkoituksenmukaisimpaan hoitoyksikköön ja äkillisesti sairastuneen tai vammautuneen potilaan jatkohoitoon liittyvät siirrot silloin, kun potilas tarvitsee siirron aikana vaativaa ja jatkuvaa hoitoa tai seurantaa. Muu määrittely (Terveydenhuoltolaki (1326/2010) ja Laki terveydenhuoltolain muuttamisesta (1516/2016) 40§). Ensivastetoiminnalla tarkoitetaan hätäkeskuksen kautta hälytettävissä olevan muun yksikön kuin ambulanssin hälyttämistä äkillisesti sairastuneen tai loukkaantuneen potilaan tavoittamisviiveen lyhentämiseksi ja yksikön henkilöstön antamaa hätäensiapua, joka on määritelty ensihoidon palvelutasopäätöksessä. (Terveydenhuoltolaki 1326/2010, 40 §)

Erittelemättömien palveluluokkien palvelukuvaus-kenttä on itse asiassa kirjaamisohje, joka muilta osin on sijoitettu Huomautus-kenttään. THL ehdottaa kirjaamisohjeiden siirtämistä Huomautus-kenttään.

Sote-uudistuksen toteutuessa osa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelut kokonaisuudessaan siirtyvät kuntien järjestämisvastuulta tuleville hyvinvointialueille. THL on laatinut yhteistyössä Kuntaliiton kanssa muutosesityksiä palvelujen jakamisesta kuntien ja hyvinvointialueiden tuleviin tehtäviin koskien palveluluokkia:

- 2901 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijapalvelut ja tuki
- 2903 Työikäisten sosiaalityö ja -ohjaus
- 2907 Työelämäosallisuutta tukevat palvelut
- 5552 Työllisyyspalvelut
- 5553 Työllisyyden edistäminen
- 5554 Kuntouttava työtoiminta
- 5601 Kotoutumisen edistämisen ja maahanmuuton palvelut

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijapalvelut ja tuki -palveluluokka sisältää laajan kirjon palveluja, joista osa siirtyy sote-uudistuksen toteutuessa hyvinvointialueille ja osa tehtävistä jää sekä hyvinvointialueiden että kuntien vastuulle ja osa jää kuntien vastuulle. Hyvinvointialueiden ja kuntien palvelutehtävävastuita pyritään kuvaamaan jakamalla palveluluokka kahtia ja täsmentämällä palvelukuvauksia sekä Huomautus-kenttää. Kahtiajaon lopputuloksena THL ehdottaa yhteistyössä valmistellun esityksen mukaisesti seuraavaa rakennetta palveluluokitukseseen:

1. Nimi: Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijapalvelut ja tuki osana sosiaali- ja terveydenhuolto.

Palvelukuvaus: Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijana toimiminen sosiaali- ja terveydenhuollossa paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti eri tehtävissä ja hankkeissa sekä järjestöavustukset.

Huomautus: Alueelliset hyvinvointikertomukset, rakenteellinen sosiaalityö, osana sosiaali- ja terveydenhuoltoa tehty ehkäisevä päihde- ja mielenterveystyö, järjestöavustukset sekä tila-avustukset sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoille (esim. kansansairauksien ennaltaehkäisy) sekä avustukset yksityishenkilöille (esim. hoitoavustukset). Järjestöavustukset kohdistetaan aina luonteensa mukaiselle palveluluokalle. Tällä luokalla raportoidaan sellaiset avustukset, jotka eivät luonteensa mukaan kuulu jollekin toiselle palveluluokalle. Palveluluokalle kohdistetaan myös infektioihin ja muihin terveysuhkiin varautuminen sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä näihin liittyvät alueelliset toimenpiteet toimialasta riippumatta.

2. Nimi: Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijapalvelut ja tuki muualla kuin sosiaali- ja terveydenhuollossa

Palvelukuvaus: Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijana muualla kuin sosiaali- ja terveydenhuollossa paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti eri tehtävissä ja hankkeissa sekä järjestöavustukset.

Huomautus: Kuntakohtaiset tai paikalliset hyvinvointikertomukset, muiden hallinnonalojen tukeminen hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä, muualla kuin sosiaali- ja terveydenhuollossa tehty ehkäisevä päihde- ja mielenterveystyö, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuuhenkilöt, järjestöavustukset sekä tila-avustukset muille kuin sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelun piirissä toimiville (esim. kansansairauksien ennaltaehkäisy, auttavat puhelimet) sekä avustukset yksityishenkilöille (esim. nastapohjalliset iäkkäille). Järjestöavustukset kohdistetaan aina luonteensa mukaiselle palveluluokalle. Tällä luokalla raportoidaan sellaiset avustukset, jotka eivät luonteensa mukaan kuulu jollekin toiselle palveluluokalle. Infektioihin ja muihin terveysuhkiin varautuminen kunnan omana toimenpiteenä.

Muutosesitykset 41, 42 ja 43: Esitetyt muutokset työllisyyspalveluita koskevien palveluluokkien palvelukuvauksiin ovat tarkoituksenmukaisia ja selkeyttävät työllisyyttä koskevien palvelujen raportointia. Sosiaali- ja terveydenhuollon toiminta työllisyyspalveluihin liittyen raportoidaan jatkossakin palveluluokilla 2907 Työelämäosallisuutta tukevat palvelut ja 5554 Kuntouttava työtoiminta. Työelämäosallisuutta tukevat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut perustuvat lakeihin Kehitysvammaisten erityishuollosta (519/1977) 35§ ja Sosiaalihuollosta (710/1982), 27d§. Vastaavasti sosiaalihuollon kuntouttava työtoimintaa säädellään Laissa kuntouttavasta työtoiminnasta (189/2001) ja Sosiaalihuollosta (1301/2014), 14§.

Kotoutumisen edistämiseen ja maahanmuuttoon liittyviä palveluja raportoidaan palveluluokilla 2903Työikäisten sosiaalityö ja -ohjaus ja 5601 Kotoutumisen edistämisen ja maahanmuuton palvelut. THL on selvittänyt yhteistyössä Kuntaliiton kanssa palvelujen järjestämistä vastuun jakautumista sote-uudistuksen toteutuessa ja ehdottaa muutettavan palveluluokitusta seuraavasti:

1. 2903Työikäisten sosiaalityö ja -ohjaus -palveluluokka säilytetään sellaisenaan palvelukuvauksineen, sillä sen sisältämät palvelut ovat siirtymässä kokonaisuudessaan hyvinvointialueille sote-uudistuksen toteutuessa.

2. 5601 Kotoutumisen edistämisen ja maahanmuuton palvelut -palveluluokka jaetaan kahtia, sillä osa palvelujen järjestämistä vastuusta siirtyy hyvinvointialueille ja osa jää kuntiin. Uudet palveluluokat:

a. Nimi: Ilman huoltajaa maassa olevien lasten ja nuorten asuminen ja tuki Palvelukuvaus: Asumisen järjestäminen ja tuki, joka on tarkoitettu alle 25-vuotiaille lapsille ja nuorille, joilla on oleskelulupa ja joilla ei ole omaisia tai huoltajia maassa.

Huomautus: Asuminen sisältää mm. perheryhmäkodit, tuetun asumisen yksiköt ja sosiaalihuollon palvelut ilman huoltajaa maassa olevien lasten ja nuorten osalta.

b. Nimi: Kotoutumisen edistämisen ja maahanmuuton palvelut

Palvelukuvaus: Alkukartoitukset ja kotoutumissuunnitelmat (toimenpidekokonaisuus, jonka avulla arvioidaan maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien palvelujen ja toimenpiteiden tarve, sekä yksilöllinen ja henkilökohtainen kotoutumista tukeva suunnitelma, jonka maahanmuuttaja laatii yhteistyössä paikallisviranomaisten kanssa), alkuvaiheen neuvonta ja ohjaus (henkilökohtaisen alkuvaiheen neuvonnan ja ohjauksen järjestäminen maahanmuuttajille, muut kotoutumisen edistämiseen ja maahanmuuttoon liittyvät tehtävät sekä työntekijän ja elinkeinonharjoittajan oleskelulupiin ja työlupalinjauksiin liittyvät tehtävät).

Huomautus: Kotoutumissuunnitelmaan kirjataan palvelut ja toimenpiteet, jotka edistävät maahanmuuttajan kielitaitoa sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja.

Muutokset eri raportointikokonaisuuksien tietosisältöihin

Käytättehän lausuessanne muutosesityksen numeroa liitteestä 1.

THL pitää muutosesityksiä raportointikokonaisuuksien tietosisältöihin tarkoituksenmukaisina.

Muutettaessa palveluluokitusta koskien somaattista erikoissairaanhoitoa (muutosesitykset 37-39) muuttuu myös KKYTT-taksonomiassa olevan THL:n erillistietojen tietotarpeet. Somaattinen erikoissairaanhoito ja lastentautien yksikössä annettu somaattinen erikoissairaanhoito palveluluokkien yhdistyessä voidaan yhdistää myös erillistietoina kysytyt asiakasmaksutiedot.

Somaattisen erikoissairaanhoidon laitoshoidon asiakasmaksut R0100 328391

Somaattisen erikoissairaanhoidon päiväkirurgian asiakasmaksut R0110 324654

Somaattisen erikoissairaanhoidon avohoidon asiakasmaksut R0120 324659

Lastentautien yksikössä annetun somaattisen laitoshoidon erikoissairaanhoito asiakasmaksut
R0130 324646

Lastentautien yksikössä annetun somaattisen päiväkirurgian erikoissairaanhoito asiakasmaksut
R0140 324651

Lastentautien yksikössä annetun somaattisen avohoidon erikoissairaanhoito asiakasmaksut
R0150 324635

Täten muodostuu kolme lisätietokenttää kuuden sijaan seuraavasti:

- Somaattisen erikoissairaanhoidon laitoshoidon asiakasmaksut
- Somaattisen erikoissairaanhoidon päiväkirurgian asiakasmaksut
- Somaattisen erikoissairaanhoidon avohoidon asiakasmaksut

Muutokset teknisiin määritteisiin ja pakollisuuksiin

Käytättehän lausuessanne muutosesityksen numeroa liitteestä 1.

THL pitää muutosesityksiä teknisiin määritteisiin ja pakollisuuksiin tarkoituksenmukaisina.

Uudet tietotarpeet ja raportointikokonaisuut sekä niiden aiheuttamat laajennukset muihin raportointikokonaisuuksiin

Käytättehän lausuessanne muutosesityksen numeroa liitteestä 1.

THL pitää muutosesityksiä tarkoituksenmukaisina.

Kokko Petra
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos THL